

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

คณิดา เลขะกุล. "ดอกบัว." อนุสาร อ.ส.ท. 14 (สิงหาคม 2516): 12-15.

จารย์ หอยทอง. "การศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของบัวบางชนิดในประเทศไทย."

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (พฤกษศาสตร์) ภาควิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2519.

เบญจวรรณ รัชส์ลูอิ. การเงินธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, ศาสตราจารย์. การบัญชีต้นทุน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์. เศรษฐศาสตร์การเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.

รัชณี ฉันทะกุล. "บัว...พืชเศรษฐกิจที่น่าสนใจ." สหกรณ์ 36 (กันยายน-ตุลาคม 2521): 11-14.

เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. กองวิจัยสินค้าและการตลาด. ฝ่ายวิจัยสินค้าเกษตรกรรม.

"รายงานผลการศึกษาวิจัยเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ เมล็ดบัว." กรุงเทพมหานคร: 2521.

ส่งเสริมการเกษตร, กรม. "การทำนาบัว." คำแนะนำที่ 100: สำนักข่าวพาณิชย์, 2527.

สมศักดิ์ เปรียบพร้อม. การจัดการฟาร์ม. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.

สรัญญา วัชรโรทัย. "บัวหลวง." สัมมนาพฤกษ์ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Sung-Hwan and Yu-Kang Mao. Analysis of production costs and Profitability of corps and livestock farming. ASPAC Food and Fertilizer Technology Center, 1979.

The Food Industry Research and Development Institute. The Almanac of food Industries in Taiwan. Taipei: The China Economic News Service, 1985.

The Republic of China. The Trade of China (Taiwan District). Compiled and published by the statistical Department, 1977-1985.



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

บัวหลวง

กลิ่น สุวรรณรัตน์

สำนักงานเลขาธิการกรม กรมประมง

คำว่า "สัตว์น้ำ" ที่ได้วิเคราะห์ศัพท์ไว้ในพระราชบัญญัติอาคารค้ำน้ำ ร.ศ.120 ไม่ได้กินความไปถึงพันธุ์ไม้จำพวก "บัว" แต่ต่อมาในปี 2477 จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทวิเคราะห์ศัพท์คำว่า "สัตว์น้ำ" ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิมและได้เพิ่มคำว่า "จำพวกบัว" เข้าไว้ด้วย ทั้งนี้ความประสงค์มีอยู่ว่า ถ้าราษฎรบุกรุกลงไปทำการปลูกบัวในที่จับสัตว์น้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตตามระเบียบ หรือจะทำการเก็บผักบัวด้วยเครื่องมือใด ๆ โดยไม่ได้รับอนุญาตเจ้าหน้าที่ก็อาจทำการจับกุมมาลงโทษฐานจับสัตว์น้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตได้ เมื่อราษฎรเก็บบัวที่ปลูกไว้ไม่ได้ ก็จะเลิกการปลูกบัวไปเอง การเสื่อมโทรมของที่จับสัตว์น้ำเนื่องจากการเพาะปลูกบัวน่าจะหมดไป แต่ในทางปฏิบัติได้ผลน้อย เพราะไม่มีเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลเพียงพอทั้งการตรวจตราก็ไม่ทั่วถึง ฉะนั้นในการปรับปรุงกฎหมายอาคารค้ำน้ำเมื่อปี 3490 จึงได้แก้ไขหลักการเกี่ยวกับเรื่องนี้เสียทั้งหมด เพื่อป้องกันการบุกรุกเข้าปลูกบัวของราษฎรให้ได้ผลยิ่งขึ้น ในพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ.2490 จึงได้ตัดคำว่า "จำพวกบัว" ออกเสียจากบทวิเคราะห์ศัพท์คำว่า "สัตว์น้ำ" แต่อาจจะออกพระราชกฤษฎีการะบุชื่อสัตว์น้ำหรือพันธุ์ไม้ น้ำใด ๆ ก็ได้ ฉะนั้น ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 17 มีความว่า ห้ามมิให้ผู้ปลูกบัวในที่จับสัตว์น้ำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งต่อไปถ้าผู้ใดทำการเพาะปลูกบัวในที่จับสัตว์น้ำโดยมิได้รับอนุญาตแล้ว ก็ย่อมมีความผิดตามกฎหมาย และทั้งบัวที่ผู้กระทำความผิดได้ปลูกไว้ผู้ปลูกก็ย่อมไม่มีสิทธิ์แต่อย่างใดในบวนั้น จึงเป็นผลให้เป็นการป้องกันการบุกรุกที่จับสัตว์น้ำรัดกุมยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน

กรมประมงได้พิจารณาเห็นว่า ที่จับสัตว์น้ำบางแห่งทำการจับสัตว์น้ำไม่ได้ผลเพราะความรกหรือ ดินเขิน ประกอบด้วยสนุ่น กะจับ บัวหลวง และพันธุ์ไม้อื่น ๆ ตลอดถึงการบุกรุก

ของราษฎร เข้าทำการกสิกรรมตลอดมา หากไม่ทำการบูรณะที่จับสัตว์น้ำ เหล่านั้นก็จะหมดสภาพ  
ลงไปทุกวัน จึงเห็นว่าหากอนุญาตให้ทำการ เพาะปลุกบัวได้ ก็จะเป็นทางบูรณะหนองบึงได้  
ทางหนึ่ง เพราะเมื่อมีผู้ได้รับอนุญาต ก็จะต้องทำการกำจัดสิ่งรบกวน ๆ ไปด้วยในตัว มิฉะนั้น  
แล้วก็จะทำการปลุกบัวไม่ได้ผล ทั้งกรมประมงก็อาจจะกำหนดสัญญาผูกมัดในการบูรณะที่จับ  
สัตว์น้ำนั้น ๆ ได้ ฉะนั้นกรมประมงก็ได้วางระเบียบในการอนุญาตให้ทำการ เพาะปลุกบัวในที่  
จับสัตว์น้ำไว้โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ฤดูกาลปลุกบัว ให้ถือกำเนิด เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ถึง 30 กันยายน  
ของปีรุ่งขึ้น รวม 12 เดือน

2. ที่ ๆ จะอนุญาตให้ทำการ เพาะปลุกบัวโดยการอนุญาต หรือการว่าประมูล  
ต้องเป็นที่ ๆ คณะกรรมการจังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า

- (ก) จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการจับสัตว์น้ำ และที่จับสัตว์น้ำ
- (ข) ไม่เป็นการกีดขวางแก่การสัญจรไปมา
- (ค) ไม่กีดขวางต่อการใช้น้ำในการกสิกรรม

3. การอนุญาตให้ทำการ เพาะปลุกบัว ให้ตั้งอัตรา เก็บเงิน เป็นค่าเช่าตามอัตรา  
ซึ่งคณะกรรมการจังหวัดจะพิจารณา เห็นสมควรกำหนด เป็น เนื้อที่ไร่ละ เท่าใด

ส่วนในการว่าประมูล ก็ให้ถือเอาอัตราและ เนื้อที่ตั้งกล่าวข้างต้น เป็น เกณฑ์ขั้นต่ำของ  
การว่าประมูล

4. ก่อนที่จะอนุญาตให้ทำการ เพาะปลุกบัว หรือว่าประมูลทำการ เพาะปลุกบัวในที่  
จับสัตว์น้ำแห่งหนึ่งแห่งใด ให้คณะกรรมการจังหวัดรายงานขออนุมัติไปยังกระทรวง เกษตรก่อน  
ทุกราย โดยแจ้งรายการดังนี้

- (ก) ชื่อที่อนุญาต หรือที่ว่าประมูล
- (ข) จำนวน เนื้อที่ที่จะให้ทำการ เพาะปลุกบัว
- (ค) อัตราค่าเช่าที่ หรือค่าเช่าที่ขั้นต่ำที่จะถือ เป็น เกณฑ์ว่าประมูล

5. ใบอนุญาตให้ทำการ เพาะปลุกบัวในที่อนุญาต ให้มีกำหนดเวลา 3 ปีทุกราย และ  
ให้ถือตามกำหนดฤดูกาล เพาะปลุกบัวในข้อหนึ่ง แม้จะได้รับอนุญาตภายหลังวันที่ 1 ตุลาคม

ก็ให้สิ้นอายุใบอนุญาตในวันที่ 30 กันยายนของปีรุ่งขึ้น หรือของปีนั้นแล้วแต่กรณี

6. ผู้ประสงค์จะขอทำการ เพาะปลูกบัวในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ให้ยื่นคำขอตามแบบ "คำขอลูกบัว" ที่กำหนดไว้

7. สัญญาเช่าที่จับสัตว์น้ำ เพื่อทำการ เพาะปลูกบัวในที่จับสัตว์น้ำทุกแห่งให้มีกำหนดเวลา 1 ปี แต่เมื่อคณะกรรมการจังหวัด เห็นว่า ควรอนุญาตให้ทำการ เพาะปลูกบัว เกินกว่า 1 ปี ก็ให้รายงาน เหตุผล เพื่อรับอนุมัติจากกระทรวง เกษตร เสียก่อน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะอนุญาตได้

8. ที่จับสัตว์น้ำซึ่งได้อนุญาตให้ทำการ เพาะปลูกบัวแห่งใด หากทางการประสงค์ จะให้มีการบูรณะปรับปรุงที่ ก็อาจอนุญาตให้เพาะปลูกบัวได้โดยไม่ต้องว่าประมูล แต่ทั้งนี้ ต้องรายงาน เหตุผลให้กระทรวง เกษตรพิจารณาอนุญาตพร้อมด้วย เงื่อนไขและสัญญา

"บัว" ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 17 หมายความว่า "บัว" เฉย ๆ ไม่ได้ระบุว่าเป็น บัวอะไร จึงน่าจะหมายถึงจำพวกบัวโดยทั่วไปชนิด (Species) ต่าง ๆ ของจำพวก (Nymphaea) ซึ่งมีดอกสีชมพู สีขาว หรือสีน้ำเงิน หรือบัวชนิดใบใหญ่ (Victoria regia) แต่ในทางปฏิบัติและตาม เจตนารมณ์ของกฎหมายคงไม่ใช่จำพวกบัวดังกล่าว เพราะการปลูกบัว นี้ไม่ได้มุ่งไปในทางการประดับประดาหรือเพื่อความสวยงามแต่อย่าง เดียว แต่ความมุ่งหมาย อันสำคัญก็เพื่อการบริโภค เป็นส่วนใหญ่ จึงได้กำหนดเอาแต่ "บัวหลวง" (Nelumbo nucifera) ที่มีดอกสีชมพู หรือสีขาว บัวหลวงมีขึ้นอยู่ทุกภาคของประเทศไทย แต่ที่มีมากที่สุดก็คือจังหวัด ภาคกลางอันเป็นที่ราบลุ่ม ตามปกติมักจะขึ้นอยู่ตามหนองบึงน้อยใหญ่ตลอดจนสระน้ำและคูบ้าน จังหวัดที่มีบัวหลวงมากและปลูกกัน เป็นอาชีพก็คือ นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก และอ่างทอง ในปัจจุบันนี้ได้มีการอนุญาตให้ทำการ เพาะปลูกบัวมีอยู่ 3 จังหวัด คือ นครสวรรค์ พิจิตร และ พิษณุโลก แต่ที่มีการ เพาะปลูกหรือขึ้น เองตามธรรมชาติตามแหล่งน้ำซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับความควบคุม ของกรมประมงก็มีอยู่ทั่วไป

## ภาคผนวก ข

## สภาพทั่วไปของอำเภอชุมแสง

1. สภาพทางภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอ เมืองนครสวรรค์ มีเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ อำเภอบางมูลนาก, อำเภอโพนพิสัย จังหวัดพิจิตร
- ทิศตะวันออกเฉียงใต้ อำเภอหนองบัว, อำเภอท่าตะโก นครสวรรค์
- ทิศใต้ อำเภอ เมืองนครสวรรค์
- ทิศตะวันตก อำเภอบรรพตพิสัย, อำเภอเก้าเลี้ยว นครสวรรค์

ขนาดและรูปร่าง รูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยมคางหมูตะแคง โดยมีฐานด้านกว้างอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ติดต่อเขตอำเภอท่าตะโกและอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ อาณาเขตทั้งสิ้น 662 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 413,750 ไร่

สภาพพื้นที่ โดยทั่วไปถือว่าเป็นที่ลุ่มต่ำมาก และสีดินเนินสูง ๆ ต่ำ ๆ ไปตามสภาพของแม่น้ำลำคลองและหนองบึงซึ่งมีอยู่ทั่วไป ส่วนใหญ่พื้นที่จะลาดเทลงสู่แม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่รับน้ำไหลลงสู่ทางทิศใต้ ซึ่งเป็นที่ตั้งของบึงใหญ่คือบึงบรเพ็ด ในเขตของตำบลทับกฤช ส่วนหนึ่งด้วย

แม่น้ำยม ไหลผ่านตำบลท่าไม้ ฆาบรรจบกับแม่น้ำน่านที่ตำบลเกษไชย

แม่น้ำน่าน ไหลผ่านตำบลมะม่วง, พิบูล, เกษไชย, พันลาน, โคกหม้อ, ทับกฤช ไปบรรจบแม่น้ำบึง-วัง ที่ตำบลปากน้ำโพ เขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ มีลำคลอง หนองบึงจำนวนมาก ถึง 235 แห่ง

2. สภาพทางสังคมและการปกครอง

อำเภอชุมแสง แบ่งการปกครองออกเป็น 10 ตำบล 111 หมู่บ้าน

เขตเทศบาลเมือง 1 เทศบาล, เขตสุขาภิบาล 1 เขต

จำนวนประชากรทั้งสิ้น	61,466 คน (ปี 2527)
ครัวเรือน เกษตรกร	91,823 ครัวเรือน (ร้อยละ 85)

การคมนาคมทางบก                      ถนนลาดยางตลอดใช้ได้ตลอดปี

- (1) ถนนระหว่าง อำเภอชุมแสง ถึง อำเภอเมือง ระยะทาง 39 กม.
- (2) ถนนระหว่าง อำเภอชุมแสง ถึง อำเภอบางมูลนาก ระยะทาง 18 กม.
- (3) ถนนระหว่าง อำเภอชุมแสง ถึง อำเภอหนองบัว ระยะทาง 29 กม.

ถนนลูกรัง ใช้ติดต่อระหว่างหมู่บ้านและตำบลต่าง ๆ ใช้ได้สะดวกเฉพาะฤดู  
แล้ง ส่วนในฤดูฝนถนนบางสายไม่สามารถใช้เป็นทางคมนาคมได้

การคมนาคมทางน้ำ หรือทางเรือ โดยใช้แม่น้ำ 2 สาย เดินทางติดต่อได้ตลอดปี  
ส่วนลำคลองต่าง ๆ ใช้ติดต่อได้เฉพาะฤดูฝนเมื่อน้ำหลากท่วมเท่านั้น

สภาพและปัญหาการเกษตร (ด้านการปลูกพืช)

1. <u>เนื้อที่ทำการเกษตร</u>	299,585	ไร่
แบ่ง เป็น - เนื้อที่นาถือครอง	274,516	ไร่
- เนื้อที่พืชไร่	5,904	ไร่
- เนื้อที่ไม้ผลและไม้ยืนต้น	9,734	ไร่
- เนื้อที่ทำนาบัว	5,290	ไร่
- บ่อเลี้ยงปลา, ปศุสัตว์, อื่นๆ	4,141	ไร่

2. สภาพปัญหาพื้นราบ ไม่มี เขตชลประทานควบคุมน้ำไม่ได้

2.1 เขตท้องที่ ตำบลบางเคียนและตำบลท่าไม้ เนื้อที่นาฝั่งตะวันตกของแม่น้ำยม ประมาณ  
65,000 ไร่ มีสภาพลุ่มต่ำมาก ระดับน้ำลึก ลักษณะดินเลว ขาดธาตุอาหารพืชและอินทรีย์วัตถุ  
อย่างรุนแรง

2.2 เขตฝั่งตะวันตกแม่น้ำน่านท้องที่ 6 ตำบล (โปรดดูแผนที่อำเภอ)

มีน้ำไม่เพียงพอสภาพพื้นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ ไม่สม่ำเสมอ มีเนื้อที่รวมกันประมาณ 6,500 ไร่ ที่จะ  
ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำทำนาทุก ๆ ปี



2.3 เขตฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน ซึ่งเป็น เนื้อที่ส่วนใหญ่ของอำเภอ ที่มี เนื้อที่ทำนาประมาณ 77,000 ไร่ ใน เขตท้องที่ 7 ตำบล สภาพพื้นที่ลาด เทจากด้านตะวันออก เฉียงเหนือและด้านเหนือ ลาด เทลงสู่แม่น้ำน่านและ เขตบึงบรเพ็ด มีลำคลองสาย เล็กสายน้อยและบ่อนองกระจายทั่วไป จำนวนมาก การควบคุมน้ำไม่สามารถทำได้ นอกจากจะจัดระบบคันกันน้ำตามแนวระดับ จาก พื้นที่ส่วนที่สูงที่สุด ลดหลั่นลงมาซึ่งจะต้องจัดทำ เป็นโครงการใหญ่และใช้ทุนสูงมาก

3. ลักษณะดิน จากผลการทดสอบปุ๋ยในนาข้าว เมื่อปี 2526 และผลการวิเคราะห์ดินในนา พบว่า ดินโดยทั่วไปขาดอินทรีย์วัตถุในระดับที่ค่อนข้างรุนแรง ลักษณะ เนื้อดินส่วนใหญ่ เป็นดินทราย ละเอียดมากกว่า เป็นดินเหนียว จำเป็นต้อง เร่งปรับปรุงโดยทุกวิธีโดยเร็วที่สุดด้วย เพราะ เป็น ปัจจัยสำคัญประการแรกที่ทำให้ผลผลิตข้าวต่ำไม่คุ้มทุน

4. ผลผลิตข้าวต่ำ เนื่องจาก เนื้อที่ส่วนใหญ่ของอำเภอขุมแสงใช้ในการทำนาหว่านและไม่สามารถควบคุมระดับน้ำได้ จากผลการสำรวจผลผลิตข้าวในปี 2525 และปี 2526 พบว่า ผลผลิตข้าวโดยเฉลี่ยเพียง 29.1 ถึง/ไร่ และ 32.5 ถึง/ไร่ ตามลำดับเท่านั้น ซึ่งสาเหตุ ที่พบ นอกจากลักษณะดินแล้ว สภาพพื้นที่ยังไม่สม่ำเสมอคือ เป็นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ หรือเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมขัง เป็นบริเวณกว้างมาก ไม่สามารถปรับระดับดินหรือทำคันนาเพื่อบังคับน้ำได้ เพราะต้องลงทุนสูงมากดังที่กล่าวมาแล้วด้วย

5. สถิติน้ำฝน จากสถิติน้ำฝนของอำเภอขุมแสง ปี 2515-2525 จำนวนน้ำฝนเฉลี่ยมีเพียง 923.9 ม.ม./ปี ซึ่งนับเป็นปริมาณน้ำฝนที่น้อยมากไม่เพียงพอกับการทำนาหว่าน นอกจากจะใช้พันธุ์ข้าวอายุสั้นหรือพันธุ์ข้าวชนิดไม่ไวแสง แต่สภาพพื้นที่ไม่อำนวยให้ทำได้เนื่องจากในฤดูฝน จะมีน้ำหลากไหลมาจากแหล่งต่าง ๆ จำนวนมาก จำเป็นต้อง เลือกใช้การทำนาโดยวิธีหว่าน ครอบฝน หรือรอน้ำบ่า และใช้ข้าวพันธุ์ชนิดขึ้นน้ำ เป็นส่วนใหญ่ การจะ เข้าปฏิบัติดูแลรักษาหรือ ใส่ปุ๋ยบำรุงดินในขณะที่ข้าวกำลัง เจริญเติบโต จึงปฏิบัติได้ยากมาก เป็นปัญหาอย่างยิ่งในการจัดการ เพื่อ เพิ่มผลผลิตข้าว



ข้อมูลระดับอำเภอ ปี 2527  
อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ลำดับที่	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน เกษตรกร	เกษตรกร ผู้นำ	อาชีพ เกษตรกรที่สำคัญ (ระบุ)			ชื่อแหล่งน้ำ (ระบุ) ธรรมชาติ	จำนวน หมู่บ้านที่มี ไฟฟ้า	จำนวน โรงเรียน	ทางเดินติดต่อ ภายในตำบล โดย	เดินทางติดต่อ กับอำเภอ โดย	หมายเหตุ
					1	2	3						
1	เกษไชย	16	642	99	ทำนา	น้ำคาลปิก	ประมง เลี้ยงสัตว์	แม่น้ำน่าน, ยม	8	3	ถนน, น้ำ	ถนน, น้ำ	
2	ทับกฤษ	15	1,224	118	ทำนา	ทำนามั่ว	ทำไร่พริก	แม่น้ำน่าน, บึงบอระเพ็ด	8	9	ถนน, เรือ	เรือ, รถยนต์, รถไฟ	
3	บางเคียน	14	607	61	ทำนา	ประมง	เลี้ยงสัตว์	คลองห้วยชัน, ท่ามะนาว คลองบางเคียน	-	6	ถนน, น้ำ	ถนน, น้ำ	
4	หนองกระเจา	12	719	115	ทำนา	-	-	-	6	6	ถนน	ถนน	
5	ไผ่สิงห์	10	540	82	ทำนา	-	-	-	2	3	ถนน	รถยนต์	
6	ท่าไม้	10	1,226	106	ทำนา	ไม้ผล	ปลูกพริก	แม่น้ำยม, แม่น้ำน่าน	8	7	ถนน, น้ำ	ถนน, น้ำ	
7	พิบูล	10	303	58	ทำนา	ทำสวนผัก	ประมง	แม่น้ำน่าน, คลองข้างเขื่อน คลองโพธิ์หนองยาว	6	5	ถนน	ถนน	
8	โคกหม้อ	8	534	53	ทำนา	ทำไร่	ไม้ผล	แม่น้ำน่าน, คลองลาด คลองน้ำดี, บึงอ้อมราชบุรี, หนองฟ้าพิน, หนองฟก	5	4	ถนน, น้ำ	ถนน, น้ำ	
9	ชะมัง	8	604	72	ทำนา	เลี้ยงสัตว์ หมู, เป็ด, วัว, ควาย		แม่น้ำน่าน	5	3	รถยนต์, เรือ	เรือ, รถยนต์	
10	พันลาน	8	702	72	ทำนา	ทำไร่	เลี้ยงปลา	แม่น้ำน่าน, หนอง	7	4	รถยนต์	รถยนต์	
	รวม	111	7,181	836	-	-	-	-	55	50	-	-	



สภาพการปลูกพืช ปี 2527  
อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ( บัว )

ลำดับที่	ตำบล	พื้นที่ปลูกได้		เกษตรกรผู้ปลูก		ผลผลิตข้าว		ใช้พันธุ์ส่งเสริม		ใช้ปุ๋ยเคมี			ใช้ยาเคมี		ปลูกในฤดูฝน			ปลูกในฤดูแล้ง			
		ไร่ (รวม)	ร้อยละ	ครัวเรือน	ร้อยละ	รวม (ตัน)	เฉลี่ย กก./ไร่	เนื้อที่ %	เกษตรกร %	เนื้อที่ %	เกษตรกร %	อัตราใช้ กก./ไร่	เนื้อที่ %	เกษตรกร %	เนื้อที่ ปลูกไร่	ครัวเรือน เกษตรกร	ผลผลิต เฉลี่ย กก./ไร่	เนื้อที่ ปลูก ไร่	ครัวเรือน เกษตรกร	ผลผลิต เฉลี่ย กก./ไร่	
1	เกษไชย																				
2	ทับกฤช	3,969	6.6	169	9.4	309	78						30	5.7	-	-	-	3,898	169	78	
3	บางเคียน	130	0.3	6	0.8	11.7	90						100	100	-	-	-	130	6	90	
4	หนองกระเจา																				
5	ไม้สิงห์																				
6	ท่าไม้																				
7	พิบูล																				
8	โคกหม้อ																				
9	พันลาน																				
10	ชะมัง																				
	รวม	4,099	3.45	175	5.1	320.7	84						65	52.85				4,099	175	84	

## ภาคผนวก ค

แบบสอบถามต้นทุนและรายได้จากการปลูกข้าว เก็บ เมล็ดปี 2528

ตำบลทับกฤช อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

ตัวอย่างที่ .....

วันที่ .....

ชื่อ .....

จำนวนคนในครอบครัว ..... คน ทำนาข้าว ..... คน

ปลูกข้าวมานาน ..... ปี

1. พื้นที่ปลูก ..... ไร่  เป็นของตนเอง..... ไร่ ค่าภาษีที่ดินปีละ ..... บาท
- เช่า ..... ไร่ ค่าเช่าปีละ ..... บาท/ไร่
- ไม่ยกคันดิน ..... ไร่
- ยกคันดิน ..... ไร่

## 2. เครื่องมือและอุปกรณ์

รายการ	จำนวน	อายุการใช้งาน	ราคาปัจจุบัน	ค่าซ่อมแซมระหว่างปี
2.1 เรือหางยาว				
2.2 เรือทอ				
2.3 เครื่องยนต์เรือแบบ				
2.4 ไบมัดติดเรือ				
<input type="checkbox"/> ซื้อมา				
<input type="checkbox"/> ทำเอง ใช้เวลา....วัน/ชม.				
2.5 กระบอกลัดพันยา				
2.6 ไม้สอยข้าว				
<input type="checkbox"/> ซื้อมา				
<input type="checkbox"/> ทำเอง ใช้เวลา....วัน/ชม.				

รายการ	จำนวน	อายุการใช้งาน	ราคาปัจจุบัน	ค่าซ่อมแซมระหว่างปี
2.7 ลำไม้ไผ่สำหรับปักดำ				
2.8 กระสอบบรรจุ เมล็ดบัว				
2.9 อื่น ๆ (ระบุ) .....				
.....				
.....				

## 3. ต้นทุนผันแปรในการปลูกบัว

3.1 ค่าวัสดุการเกษตร	จำนวนที่ใช้	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน
พันธุ์บัว <input type="checkbox"/> ซื้อ <input type="checkbox"/> ตอนพันธุ์เอง ค่าน้ำมันเรือในการตัดหญ้า ค่าน้ำมันเรือในการตอนพันธุ์บัว วันละ...ลิตร เป็นเวลา...วัน ปุ๋ยเคมี สูตร ..... สูตร ..... สอโรโมน ชื่อ ..... ชื่อ ..... ยาปราบศัตรูพืช ชื่อ ..... ชื่อ ..... ค่าไม้ค้ำ <input type="checkbox"/> ซื้อ <input type="checkbox"/> ทำเอง ใช้ไม้ไผ่.... ลำ ใช้เวลา...วัน จำนวน.....คน/วัน กระสอบ <input type="checkbox"/> ใส่ฝักบัว <input type="checkbox"/> บรรจุ เมล็ดบัว			

3.2 ค่าจ้างแรงงาน วันละ ..... บาท/วัน

เวลาทำงานตั้งแต่ ..... ถึง .....

	จำนวนแรงงาน (คน)		จำนวนวัน	จำนวนชม.	จำนวนเงิน
	ในครัวเรือน	จ้าง			
เตรียมดิน <input type="checkbox"/> ไถ <input type="checkbox"/> ถางหญ้า					
ตอนพันธุ์บัว - ปลูก					
ดูแลรักษา - พ่นยา ครั้งละกี่วัน จำนวนครั้ง.....					
เก็บเกี่ยว-ทุบ-แกะ เมล็ดตาก ครั้งละกี่วัน จำนวนครั้ง.....					
บรรจุ เมล็ดบัว					

#### 4. ผลผลิตและรายได้

4.1 จำนวนผลผลิตทั้งหมด ..... ถึง

จำนวนผลผลิตที่ขาย ..... ถึง

4.2 ราคาขายสูงสุด ..... บาท/ถึง

ราคาขายต่ำสุด ..... บาท/ถึง

#### 5. ความคิดเห็นของ เกษตรกร

5.1 ในอนาคตคิดจะปลูกบัว เพิ่มขึ้นหรือลดลง อย่างไร

ไม่คิด เพราะ .....

คิด  เพิ่มขึ้น เพราะ .....

ลดลง เพราะ .....

5.2 มีนโยบายในการปรับปรุงการปลูกอย่างไรหรือไม่

มี โดย .....

ไม่มี

5.3 ท่านทราบ เกี่ยวกับการส่งออก เมล็ดบัวหรือไม่

ทราบ

ไม่ทราบ

5.4 ท่านต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลืออย่างไร

.....  
.....  
.....

6. ปัญหาในการผลิต เมล็ดบัว

6.1 ปัญหาในการปลูก .....

.....

6.2 ปัญหาเรื่องโรคและแมลง .....

.....

6.3 ปัญหาด้าน เงินทุน .....

.....

6.4 ปัญหาเรื่องน้ำ .....

.....

6.5 ปัญหาเรื่องราคา, พ่อค้า .....

.....

6.6 อื่น ๆ .....

.....



ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุวิมล อรรถนัสาริต เกิดเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2502 สำเร็จ

ปริญญาบัญชีบัณฑิต จากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา

2523



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย